

Intervenció del P. Abat Josep M. Soler en l'acte del 50è aniversari de les declaracions del P. Abat Aureli M. Escarré al diari *Le Monde*

Palau de la Generalitat, 20 de novembre de 2013

H. Conseller, familiars del P. Abat Escarré, autoritats, senyores i senyors:

Amb motiu dels 50 anys de les declaracions a *Le Monde* se n'ha recordat el contingut amb la gran transcendència que tingué, se n'ha explicat la gestació i s'ha valorat l'aportació que va fer a Catalunya el P. Abat Aureli. Els parlaments que m'han precedit també s'han fet ressò d'aquets temes. Bàsicament no em centraré, doncs, en el text concret de les Declaracions. Em voldria fixar en el context eclesial en el qual cal situar-les.

El P. Abat Aureli M. Escarré sempre es definí com a monjo; és a dir, com una persona que, amb les seves febleses i malgrat les ambigüitats humanes, havia volgut fer de la persona de Jesús i del seu Evangeli el centre de la seva vida; un home que se sentia profundament membre de l'Església. I des de la seva vivència de monjo, visqué l'amor a Catalunya i la defensa dels seus drets, així com, amb un abast més general, la defensa dels drets humans segons el pensament social de l'Església. Des del punt de vista històric, en l'abadiat del P. Escarré, hi ha un crescendo en aquesta defensa que culmina, podríem dir, en la presa de posició d'abast internacional que constituí aquella entrevista del periodista Novais.

Les declaracions de l'abat Aureli M. Escarré es publicaren a *Le Monde* el 14 de novembre de 1963. Aquell va ser un any d'esdeveniments eclesials significatius. El Dijous Sant, Joan XXIII firmava l'encíclica "Pacem in terris". En arribar l'estiu, el succeïa a la Seu romana el cardenal Montini, que essent arquebisbe de Milà havia intercedit a favor de presos polítics espanyols i que era molt crític amb el règim franquista. A la tardor, s'iniciava la segona sessió del Concili Vaticà II, en la qual ja s'aprovarien els primers documents.

Tot plegat feia que la renovació eclesial a casa nostra sentís encara més feixuc el pes d'una dictadura que ja resultava massa llarga. Tant més que, a la llum dels esdeveniments esmentats, la sensibilitat dels cristians envers el respecte als drets humans era cada cop més afinada. Aquest respecte no sols afectava la dimensió sociopolítica, que anhelava l'esclat d'una vida plenament democràtica, sinó que també era sentit com una exigència inherent a l'esperit cristià del qual feia gala el règim franquista però del qual cada vegada es mostrava més allunyat. El Monestir de Montserrat sintonitzava plenament amb l'afany renovador del Concili Vaticà II, amb el magisteri de Joan XXIII (d'altra banda bon coneixedor de Montserrat, per haver-s'hi hostatjat i per la seva relació estreta i d'anys amb el P. Anselm M. Albareda, monjo montserratí que ell nomenà cardenal) i amb el pensament obert a la modernitat del cardenal Montini, arquebisbe de Milà, el futur Papa Pau VI, bon coneixedor, també, de la realitat montserratina a través de la seva relació amb alguns monjos. El P. Abat Aureli, que inicià el seu abadiat en el temps de postguerra i que a l'inici havia establert relacions de realisme i de bona voluntat amb el règim, es trobava, al moment de deixar les responsabilitats abacials de Montserrat amb l'elecció d'un abat coadjutor, que a Espanya era flagrant la violació dels principis vitals, irrenunciables, de cristianisme i catalanitat.

Se n'havia fet ressò en algunes de les seves homilies, com aquella vegada que digué clarament que "on no hi ha llibertat autèntica, no hi ha justícia; i això és el que passa aquí". O aquella altra en què constatà que, els tan aclamats vint-i-cinc anys de pau, el règim els havia convertit en un quart de segle de victòria dels vencedors sobre els vençuts.

Ara la disponibilitat d'un periodista del diari francès més conegut i d'una bona projecció internacional, li oferia l'avinentesa de dir clarament que els dirigents de l'Estat podien tenir bona fe però "no veien clarament què vol dir ser cristià pel que fa als principis polítics". Per això, invocava que "el poble tenia necessitat de llibertat", que "el govern no té dret a abusar del seu poder: ha de ser un administrador en nom de Déu i un servidor del poble", que l'Estat, "si no canvia de principis polítics, no pot pas dir-se catòlic".

A més de la referència ben explícita als drets humans universals, advocà també pel respecte a la llengua i a la cultura catalanes. I contra l'objecció corrent a l'època de titllar de separatisme el manteniment de la pròpia cultura, precisà que "en una gran majoria no ho som, els catalans, de separatistes" i donà la sentència elemental però aleshores explosiva de "nosaltres som espanyols, no castellans".

Tot això, cal situar-ho en aquell context històric. Les coses han evolucionat, i avui dia desitgem i proclamem bastant més, perquè l'autoconsciència dels catalans i l'articulació de la nostra nació en l'Estat actual han desvetllat la convicció que entre els drets humans també hi ha el de decidir el nostre futur. Si els cristians catalans es veien reflectits entre les minories ètniques descrites a la "Pacem in terris", l'evolució mateixa de la doctrina social de l'Església ha fet noves aportacions sobre el tema de les nacionalitats i els seus drets. Unes noves aportacions que, cal dir-ho,

l'Església catalana, en la persona dels seus dirigents i de la majoria dels seus membres ha recollit i s'ha fet seves.

Però és just, i àdhuc un deure, reconèixer el coratge de l'Abat Escarré en el tardofranquisme i el servei que amb les seves declaracions prestà en aquell moment a Catalunya com a home d'Església. De les seves paraules en brollà per a molta gent un corrent d'esperança i l'encoratjament per a seguir lluitant. Per això, en l'escaiença del 50è. aniversari d'aquelles declaracions, aquest acte en el Palau de la Generalitat és un homenatge ben merescut, que culmina d'altres commemoracions que se n'han fet i s'enllaça amb l'exposició presentada el dia 14 passat al Col·legi de Periodistes i organitzada per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya. Aquest homenatge a l'Abat Escarré, en el context actual, no ens ha de limitar a recordar el passat, sinó a continuar treballant pel respecte als drets de les persones i dels pobles; i, per tant, a continuar treballant pels drets del nostre País.